

แนวคิด ทิศทาง ในการวางแผนพัฒนาประเทศ

โดย

ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม

ประธานมูลนิธิหัวใจอาสา

ประเด็นสำคัญที่เสนอให้พิจารณา

1. ตัวชี้วัดความสำเร็จและก่งล้อหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนา
2. ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและโครงสร้างที่เอื้ออำนวย
3. กระบวนการวางแผนที่เป็นของประชาชนโดยภาครัฐมีส่วนร่วมและสนับสนุน
4. การวางแผนในลักษณะ “เคลื่อนที่” (moving plan)

$$2 + 6 + 12 = 20 \text{ ปี}$$

1.1 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนา

ควรมีตัวชี้วัด “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ใน 4 ส่วนอย่าง
ได้ดูล

- (1) ในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น (ตำบล เทศบาล จังหวัด)
- (2) ในองค์กร (ที่คนมาทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะ
องค์กรหรือสถาบัน)
- (3) ในประเด็นสำคัญ (ที่ภาคประชาชนร่วมกับภาครัฐเห็นว่า
สำคัญ)
- (4) ระดับประเทศ

1.2 กงล้อหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนา

(1) ความมีสุขภาวะ (ทางกาย ทางใจ ทางปัญญา ทางสังคม)

(2) ความดี (ทำสิ่งเป็นคุณ ไม่ทำสิ่งเป็นโทษ สร้างศักยภาพที่จะทำดี)

(3) ความสามารถ (ในการคิด ในการทำ ในการจัดการ)

ดังนั้น การสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนา จึงควร

วัดผลที่แสดงความมีสุขภาวะ การมีความดี การมีความสามารถ
เป็นสำคัญ

2.1 ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา

- (1) ประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น (ตำบล เทศบาล จังหวัด)
- (2) ประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะองค์กรหรือสถาบัน (สถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา ฯลฯ)
- (3) ประชาชนและภาครัฐที่ร่วมกันดูแลจัดการประเด็นที่เห็นร่วมกันว่าสำคัญ

2.2 โครงสร้างที่เอื้ออำนวยต่อผู้มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนา

- (1) โอนอำนาจการจัดการพัฒนาพื้นที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างสมบูรณ์และบูรณาการ รวมถึงการมีจังหวัดที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ตามรัฐธรรมนูญ
- (2) ยังคงมีผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมสำนักงานเล็กๆ มีหน้าที่ประสานนโยบายส่วนกลางกับ อบจ. และกลุ่มจังหวัด

3.1 กระบวนการวางแผนที่เป็นของประชาชน

จัด“**สานเสวนาประชาชน**” (Citizens Dialogue) ให้ครบทุกส่วนของประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา (มีส่วนร่วมอย่าง)

(1) ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ตำบล เทศบาล จังหวัด)

(2) ประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะองค์กรหรือสถาบัน

(3) ประชาชนและภาครัฐที่ร่วมกันดูแลจัดการประเด็นที่เห็นร่วมกันว่าสำคัญ

3.2 โดยภาครัฐมีส่วนร่วมและสนับสนุน

- (1) ภาครัฐ หมายถึง รัฐบาล ฝ่ายค้าน รัฐสภา หน่วยงานของรัฐ
- (2) ประชาชน หมายถึง “ชุมชนท้องถิ่น” “ชุมชนองค์กร” ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาค “ประชาสังคม” (*civil society*) (องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่ม ชมรม เครือข่าย ฯลฯ)

3.2 (ต่อ)

- (3) ภาครัฐมีส่วนร่วม หมายถึง ร่วมในกระบวนการวางแผน ในการปฏิบัติตามแผน ในการวัดผลและเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- (4) ภาครัฐสนับสนุน หมายถึง สนับสนุนกระบวนการวางแผน สนับสนุนการปฏิบัติตามแผนตลอดจนการวัดผลเพื่อเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนด้วยโครงสร้าง กลไก กฎหมาย นโยบาย มาตรการ งบประมาณ ฯลฯ ที่เหมาะสม

4.1 การวางแผนในลักษณะ “เคลื่อนที่” (moving plan)

ประกอบด้วย

(1) แผนระยะสั้น	2 ปี (นับจากปัจจุบัน)
(2) แผนระยะกลาง	6 ปี
(3) แผนระยะยาว	12 ปี
รวม	20 ปี

“เคลื่อนที่” (moving) คือ “ทบทวนแผน” (review) หรือ “วางแผนใหม่” (replan) ทุก 2 ปี พร้อมการ “เคลื่อนที่” ไปข้างหน้า 2 ปี (ยังคงเป็นแผน $2 + 6 + 12 = 20$ ปี)

4.2 สาระสำคัญของแผนแต่ละระยะ

- (1) ระยะยาว เน้นผลสำเร็จสุดท้ายอันพึงปรารถนาร่วมกัน (หรือวิสัยทัศน์) และทิศทางสำคัญในการบรรลุผลสำเร็จสุดท้าย
- (2) ระยะกลาง เน้นยุทธศาสตร์ (strategy) และแผนงานสำคัญ (program)
- (3) ระยะสั้น เน้น “จุดคานงัด” สำคัญในการเคลื่อนสู่แผนระยะกลางอย่างน่าพึงพอใจ

4.3 ตัวอย่างสาระสำคัญในแผนระยะสั้น (2553 - 54) ที่น่าพิจารณา

- (1) การบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า
- (2) การฟื้นฟูพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีจินตนาการสร้างสรรค์เพื่อผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว
- (3) การสร้างความสมานฉันท์ในสังคมรวมถึงทางการเมือง ด้วยกระบวนการสันติวิธี
- (4) การสร้างความเจริญสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ประชาชนเป็นเจ้าของเรื่องและมีบทบาทสำคัญ